
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היבטים רגולטורים, משפטיים ומיסויים בעמותות ובארגוני החברה
האזרחית - 3979

תאריך עדכון אחרון 05-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ניהול מלכ"רים וארגונים קהילתיים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עו"ד קארן שוורץ

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: karensamiga@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום אישי

מורי הקורס: עו"ד קארן שוורץ

תאור כללי של הקורס:

ילמדו סוגי ההתאגדות השונים ובעיקרם: עמותה, חברה לתועלת הציבור. הסטודנטים ילמדו על ההבדלים בין סוגי ההתאגדות ועל הדרישות שכל ארגון חייב לפעול לפיהן.

בקורס יבחנו האספקטים החוקיים המיסויים והרגולטורים בהתנהלות של ארגונים, המבקשים לפעול בזירה החברתית או החברתית-כלכלית, ובכללם, דרכי התקשרות, גיוס משאבים, מנגנונים לקבלת החלטות וכיו"ב.

מטרות הקורס:

היכרות ראשונה עם עולם הרגולציה המשפטית של הארגונים ללא כוונת רווח, השונות ביניהם מבחינה חוקית ורגולטורית. זאת לצד כלים פרקטיים ומעשיים הנשענים על הנחיות ונהלים, החלטות ממשלה רלוונטיות ומומחיות ייחודית ובדגש על דיפרנציאציה משפטית ורגולטורית בין סוגי עמותות בהתאם למאפייניהן (תחום, גודל, צורת פעילות ועוד). בנוסף, מטרת הקורס להעניק לסטודנטים ניסיון מעשי בניהול עמותה בתאם לדרישות החוק וליצור קשרים בין תיאוריה ופרקטיקה. בהמשך נתמקד במספר דילמות ואתגרים ובדרכים שניתן להתמודד איתן, תוך יצירת חיבורים בין חומר אקדמי-תיאורטי לעשייה בפרקטיקה, בין היתר באמצעות הרצאות אורח של מומחים בתחום.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של הקורס הסטודנטים:

- יכירו את הסוגים השונים של ארגונים ללא כוונת רווח ויקבלו כלים משפטיים, רגולטורים ומעשיים לניהול העמותה בהתאמה לכל אחד מסוגי הארגונים.
- יוכלו ליישם את הידע הנלמד בעולם העבודה.

דרישות נוכחות (%) :

חובת נוכחות

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות-דיונים בשיעור

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. כללי

א. גופים ללא כוונת רווח: עמותה / אגודה עות'מאנית/ חל"צ / הקדש ציבורי.

2. מהי עמותה וחברה לתועלת הציבור

א. מהותה של עמותה ומאפייניה.

- ב. מהותה של חברה לתועלת הציבור ומאפייניה.
- ג. רישום בכפיה של חברה בע"מ כחל"צ.
- ד. היבטים פרקטיים – 1. יתרונות וחסרונות בבחירת התאגדות כעמותה או חל"צ.
2. תיאור מקרים משולחנה של הרשמת (קק"ל, הבורסה ועוד)
3. זכות ההתאגדות ויסוד עמותה
- א. רישום עמותה.
- ב. מייסדים.
- ג. שם העמותה וסמכויות הרשם בעת הרישום.
- ד. מטרות העמותה – שמירה על אופייה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, פעילות בניגוד לחוק.
- ה. תקנון העמותה והתקנון המצוי
- ו. היבטים פרקטיים – בחירת שם, מספר מייסדים (ההבחנה בין דרישות שם העמותות לרשות המסים), ייסוד מקוון (ללא צורך בעו"ד או רו"ח) ועוד.
4. שנה ראשונה לפעילות העמותה
- א. הקמת מוסדות העמותה
- ב. רישום עמותה כמלכ"ר:
- ii. (9(2) ציבורי למוסד הכנסה מס מתשלום פטור.
- iii. תקין ניהול אישור נדרש אכן והאם בכנסת הכספים ועדת, (46) תרומות לצרכי ציבורי כמוסד הכרה.
- iv. מ"במע העמותה חייב.
- v. לאומי ביטוח שכר מס.
- ג. מקורות מימון – תמיכות, קרנות בט"ל, רשויות מקומיות, פילנתרופיה ותרומות. רכש (התקשרויות עם המדינה) ופעילות עסקית.
- ד. היבטים פרקטיים – "אישור על הגשת מסמכים לשנת פעילות ראשונה" לרשם העמותות לצורך התקשרות עם משרדי ממשלה ומתן שירותים בהתאם להחלטת ממשלה 460 מיום 5.10.21.
5. מוסדות העמותה
- א. האסיפה הכללית.
- ב. וועד מנהל בעמותה/דירקטוריון בחל"צ – אתגרי המנכ"ל
- ג. ועדת הביקורת ורואה החשבון.
- ד. היבטים פרקטיים – חיזוק מוסדות העמותה כתנאי להקלה בנטל הרגולטורי.
6. החברות בעמותה
- א. הגדרת המונח "חבר".
- ב. כשירות לחברות בעמותה.
- ג. הליך הקבלה לחברות.
- ד. הוצאת חבר.
- ה. חובות וזכויות החבר.
- ו. היבטים פרקטיים – הכנסת והוצאת חברים בראי הפסיקה ומדיניות הרשם, אחריות משפטית של חברי עמותה, הדין המצוי.
7. פעילות כספית ומערכות הבקרה בהן
- א. מורשי החתימה.
- ב. שימוש במערכת מס"ב, כרטיסי אשראי, מזומן.
- ג. תפקידי וסמכויות ועדת הביקורת.
- ד. רו"ח מבקר.
- ה. ביקורת רשם העמותות, גופי ביקורת נוספים (מבקר המדינה, חשכ"ל, רשות המיסים, משרדי ממשלה).
- ו. היבטים פרקטיים – העברת פעילות/ העברת כספים בין עמותות. היבטים פרקטיים – 1. שיתופי פעולה בין מוסדות הביקורת השונים של רשויות המדינה, גופים דו מהותיים. 2. איך להתכונן ולהיערך

לביקורת רשם העמותות.

8. הצגת עבודות חצי סמסטר

9. שכר בעמותה

א. איסור חלוקת רווחים.

ב. שכר חבר ועד.

ג. תשלום שכר לחברי עמותה.

ד. העסקת עובדים בשכר בעמותה.

ה. היבטים פרקטיים - היחס בין גובה שכר לתמיכות חשכ"ל

10. תפקידי וסמכויות רשם העמותות

א. תפקיד הרשם.

ב. הגשת מסמכים לרשם.

ג. מחיקה ופירוק של עמותות.

א. מרצון מחיקה.

ii. מרצון פירוק.

iii. בכפיה מחיקה.

iv. המשפט בית בידי פירוק.

ד. היבטים פרקטיים - תוכניות הבראה, תוכניות לתיקון ליקויים (תל"ל), מינוי וועד, ועדת ביקורת ורואה חשבון על ידי הרשם.

11. ניהול תקין

א. משמעותו, יתרונות וחסרונות.

ב. דרישות לצורך קבלת אישור ניהול תקין.

ג. שלילת אישור ניהול תקין.

ד. היבטים פרקטיים - אישור על תנאי, אי תחולה רטרואקטיבית, משמעות 30.6 מידי שנה.

12. אחריות בעלי תפקידים בעמותה

א. אחריות חברי הוועד ובעלי התפקידים.

ב. חובת הנאמנות וחובת הזהירות.

ג. הרמת מסך בעמותה.

ד. היבטים פרקטיים - הגנה נגזרת, תביעה נגזרת, ביטוח חברי ועד/דירקטורים, חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך ע"י ישות מדינית זרה.

13. עבירות פליליות בעמותה

א. חלוקה אסורה.

ב. עבירות מס.

ג. עבירות מרמה זיוף והפרת אמונים.

ד. רישום כוזב במסמכי תאגיד.

ה. עבירות בחירות ומימון בחירות (עמותות הפועלות למען מועמד).

14. סיכום והצגת עבודות

חומר חובה לקריאה:

חקיקה, תקנות ונהלים:

1. חוק העמותות, התש"ם-1980

2. חוק הנאמנות, התשל"ט - 1979.

3. החוק העותומני על אגודות - 1909

4. חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, תשע"א-2011.
5. תקנות החוק העותומני על אגודות (דיווח ושקיפות), התשפ"א-2021.
6. חוק החברות, התשנ"ט-1989 – חלק תשיעי, פרק ראשון א' חברות לתועלת הציבור.
7. פקודת החברות (נוסח משולב), התשמ"ג-1983 – פרקים יא', יב'.
8. פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א-1961 – סעיפים 9, 46.
9. תקנות החברות (פירוק), תשמ"ז-1987.
10. תקנות העמותות (גמול ליושבי ראש ועד, לחברי ועד ולחברי ועדת ביקורת בעמותה), התשס"ט-2009.
11. תקנות העמותות (קביעת סכום מרבי ונהלים לרישום תרומה בעילום שם בדוח הכספי), התשס"ג-2002.
12. תקנות העמותות (טפסים), התשס"ט-2009.
13. תקנות חובת הגילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה (דוח רבעוני), תשע"ב-2011.
14. תקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי – עמותות), התשס"ד-2004.
15. כללי העמותות (הגשה באופן מקוון), התשע"ט – 2019.
16. כללי ניהול תקין – רשם העמותות.
15. החלטת ממשלה 460 מיום 5.10.2021 פסיקה:
1. בגץ 1398/04 איתי בן חורין נ' רשמת העמותות גב' רות שלגי, עו"ד
2. עא 1775/10 עמותת קרית נדבורנה - בני ברק נ' רשם העמותות
3. רעא 4290/12 עמותת מוסדות חזון ישעיה נ' רשם העמותות
4. עתמ (י-ם) 1001/09 איגוד הג'ודו בישראל נ' רשם העמותות
5. פרק (ת"א) 2036-11-10 רשם העמותות נ' איגוד הג'ודו בישראל
6. פרק (י-ם) 37840-04-12 רשם העמותות נ' עמותת מוסדות חזון ישעיה
7. עתמ (י-ם) 307/07 עמותת ישיבת השרון נ' רשם העמותות
8. ת"א (י-ם) 2584/00 שרון הורביץ נ' עמותת ישיבות בני עקיבא נתיב מאיר ע.ר.
9. תא (ת"א) 2624/99 רשם העמותות נ' ארגון השוטרים הבינלאומי (סניף ישראל)
10. פש"ר (י-ם) 122/01 רשם העמותות נ' מואססת אלאפרד אלמוקדסה ללאע'ת'ה ואלתנמיה
11. תא (י-ם) 5082-12-12 ברכה ראטה נ' אליעזר חנון
12. בשא (י-ם) 5519/07 רפאל גוטוירט נ' עו"ד אבנר כהן, המפרק הזמני של עמותת רמת איתרי 1155-20 יצחק עיני נ' מרדכי שאול.
13. עת"מ (ירושלים) 22604-04-16 ועד העובדים של חברת "הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ" נ' רשם ההקדשות
- ספרות:
1. בן ציון גרינברגר, נחמיה בן תור, דיני עמותות להלכה ולמעשה, הוצאת בורסי, תל אביב, תשע"ג.
2. רפאל האפט, המגזר השלישי בישראל, משפט, מיסוי וחשבונאות, הוצאת רון, תל אביב, תש"ע.
3. ניסן לימור, רגולציה המגזר השלישי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, 2010.
4. אסף הראל, גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, נבו, 2019.
5. דוד פרנקל, דיני עמותות בישראל, הוצאת פרלשטיין-גינסר, תל אביב, 2021.
6. דפנה ברק-ארז, משפט מנהלי, הוצאת לשכת ערכי הדין, 2010.

חומר לקריאה נוספת:

נוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה. (חשב כללי)
הוראות מנהליות להתנהלות הקדשות ציבוריים (רשות התאגידים)

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 40 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
60 %

מידע נוסף / הערות: